Пам'ятайте про Україну!

# СВОБОДА  SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVII. Ч. 49. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 1-го БЕРЕЗНЯ 1980 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MARCH 1, 1980 No. 49. VOL. LXXXVII.

## ЕКЗЕКУТИВА УККА ВІДБУЛА ЧЕРГОВЕ ЗАСІДАННЯ

Ню Йорк, Н. Й. (УККА). — В суботу, 16-го лютого 1980 р., відбулися тут у власному приміщенні чергові наради Екзекутиви УККА, в яких взяло участь 32 членів. Збори відкрив і ними провадив Володимир Мазур, теперішній екзекутивний віцепрезидент УККА.

Після відчитання протоколу з минулих зборів Екзекутиви секретарем УККА ред. Ігнатом Білинським вив'язалася широка дискусія і протокол по внесенні деяких поправок і доповнень прийнято.

Адміністративний директор УККА мгр Іван Базарко відчитав ряд листів з повідомленням про зміни представників у керівних органах УККА, а саме: СУА — делегує до Екзекутиви п-ні Іванну Рожанковську, а до Крайової Ради запропонували: ОДВУ — Володимира Процика, ОбВУА — Йоахима Вишневецького, Карпатський Дослідний Центр — д-ра Василя Вереша; Український Братський Союз — Миколу Турецького, Асоціяція Українських Американських Університетських Професорів — д-р Іванну Ратич і д-ра Миколу Чировського, „Броди-Лев" — Богдана Семенюка.

### Звіт Президента УККА

З черги проф. Лев Е. Добрянський, президент УККА говорив про справи зв'язані з його діяльністю у Вашингтоні. Він насамперед подякував Екзекутиві за влаштування бенкету для відзначення 30-річчя його президентури УККА. У зв'язку з недугою конгресмена Даніела Дж. Флада та його відходом на емеритуру, резолюції в справі відновлення Українських Церков в Україні внесуть демократ конгресмен Самюел С. Страттон з Нюйоркського стейту разом з республіканським конгресменом Едвардом Дервінським з Іллиной.

Смерть визначного американського робітничого провідника Джорджа Міні була великим ударом для справи поневолених націй, бо він і його організація, АФП-КІО, піддержували ідеї й практичні дії в обороні поневолених націй.

Професор Добрянський вислав листа до президента Картера з повною піддержкою УККА його політики в справі звільнення американських закладників в Тегерані, бойкоту літньої Олімпіяди в Москві та проти совєтської інвазії Афганістану.

У зв'язку із загостренням американсько-совєтських відносин справа не-російських народів набирає більш актуального значення і тому УККА мусить цю нагоду використати та рівночасно бути на сторожі особливо через пожвавлення діяльности російської еміграції, яка, як звичайно, старається заперечувати права поне-

(Закінчення на стор. 3)

## СПРАВА ЗАКЛАДНИКІВ НЕ ВИРІШУВАТИМЕТЬСЯ ПЕРЕД МІСЯЦЕМ ТРАВНЕМ

Тегран, Іран. — У середу 27-го лютого вже стало офіційно відомо те, чого побоювалися в Америці від кількох днів, що справа звільнення п'ятдесяти американських закладників, які перебувають в неволі майже повні чотири місяці, не вирішуватиметься під час цих двох тижнів, коли п'ятичленна Інвестигаційна Комісія ОН веде переслухання у справі здогадних злочинів колишнього шаха Мохаммеда Різи Паглеві та американської допомоги йому утримитися при владі. В офіційних колах ЗСА, як відомо, було поширене переконання, що праця Комісії безпосередньо приведе до звільнення закладників, про що недвозначно натякали самі представники революційної іранської влади, хоча і не давали ніяких запевнень про те на папері. Тепер же офіційний речник іранського уряду голова Верховного суду Аятолла Мохаммед Бегешті сказав на пресовій конференції, що майбутній парлямент Ірану, якого щойно обиратимуть в березні, не братиметься за обговорення справи американських закладників відразу, а щойно за принаймні чотири тижні після відкриття парляменту.

Цей Аятолла Бегешті втішається довір'ям Хомейні і його повідомлення дуже вірогідні. Він також зазначив і цей раз на пресовій конференції, що Аятолла Хомейні, якому належить верховна влада в країні, якщо забажає, то може змінити всі ці процедури.

Бегешті, який тримається „твердої лінії" щодо закладників, також уважав за потрібне пояснити погляди на справу закладників президента Бані-Садра, які уважаються „більше згідливими" для американців, називаючи їх „особистими і приватними ідеями" іранського президента, навіть критикуючи Бані-Садра, що той розділяв окремо справу звільнення закладників і справу видачі шаха назад іранцям для „справедливого суду". В міжчасі комісія ОН розпочала в Тегрені свою працю побаченням з урядовцями Міністерства зовнішніх справ та відвідинами околиці Теграну, де мешкають найбідніші. Звідси, на жаль, всім п'ятьом членам Комісії довелося втікати, коли їхнє авто оточила розлючена юрба, яка кричала „Смерть шахові" і била по автомобілеві Комісії.

Ці п'ять осіб — правники з країн: Алжирії, Франції, Срі Ланки, Сирії і Венесуелі, — якраз поверталися з кладовища, де поховані „жертви шахової жорстокости", як впевняють революційні іранці. Ці сцени нагадували „гостинний прийом", що його були уготували іранські „революціонери" генеральному секретареві ОН Куртові Вальдгаймові, коли той минулого місяця відвідав вперше від часу іранської революції Тегран і це саме кладовище.

Тоді Вальдгайм мусів нагло скоротити свій побут в Ірані і повернутися назад до головної квартири ОН. Тим часом Комісія ОН далі продовжує свою працю в Ірані. Досі вона мала зустрічі з президентом Бані-Садром, міністром закордонних справ та переслухала понад 140 жертв-калік шахового режиму.

## МОСКВА ЗАЗІХАЄ НА ПРОЗАХІДНЮ СКАНДИНАВІЮ

Лондон. — Англійські політичні знавці побоюються евентуального натиску Москви на скандинавські держави, які є прозахідної орієнтації, та висловлюються проти московської агресивної політики, хоч назовні ці скандинавські країни, здебільшого Швеція, уважають себе невтральними.

Норвегія, член НАТО, є тепер під обстрілом совєтської пропаганди, тон якої стає більш загрозливим з дня на день. Норвегія займає дуже важливе стратегічне положення в оборонному ланцюгу Заходу, особливо на далекій півночі, де вона має спільний кордон із СССР недалеко від Мурманську. Навіть Швеція, не член НАТО, є під пропагандивним бомбардуванням Москви. Нещодавно „Красная Звезда", орган совєтських збройних сил, гостро критикувала шведську воєнну індустрію за постачання узброєння для країн-членів НАТО. Крім того Москва лютує на скандинавців за те, що вони долучилися до загального світового протесту проти совєтської інвазії Афганістану. Також „зфінляндизована" Фінляндія дістає час від часу совєтського „штурханця", коли відхиляється від примусової „невтральности".

Норвегія є під головним обстрілом совєтської пропаганди тому, що вона, мовляв, допомагає Америці „створювати дугу криз" від совєтського кордону на далекій півночі до Перської затоки та Індійського океану на південному сході. Що додало „оливи до вогню", це пляновані на березень маневри НАТО в Норвегії. Москву теж турбує факт розміщення в Норвегії арсеналів НАТО, які в стані озброїти кілька бойових бригад. Совєтська пропаганда закидає норвезькому урядові, що він дозволяє в себе переховувати „арсенали закордонної офензивної зброї", відверто звернених проти Совєтського Союзу.

Кремль радить Норвегії триматися „добросусідської політики" і перестерігає її не включатися в неприязні до СССР дії. Москва теж критикує Норвегію за дозвіл, даний НАТО на переведення маневрів, що на думку совєтського уряду — „порушує гельсінкські домовлення".

## Америка не стоїть нижче СССР під оглядом узброєння — каже Бровн

Вашінгтон, Д. К. — Секретар Оборони ЗСА Гералд Бравн заявив, що всупереч твердженням деяких спеціялістів, Америка мілітарно не стоїть нижче від Совєтського Союзу, одначе, твердив він, ЗСА можуть втратити стратегічну рівновагу, якщо оборонний бюджет не буде підвищений.

Виступаючи перед Сенатською Бюджетовою Комісією, секретар Бравн сказав: „Деякі спеціялісти думають, що совєти вже мілітарно перегнали нас, але я так не думаю. Це забере кілька років, заки совєти можуть перевищити нас".

Він теж попереджав, що таке може статися, якщо Америка не буде модернізувати свої збройні сили та не набуде різного роду нових стратегічних систем, включно з 33 більйона доляровою „ракетною системою МХ".

Ряд високих американських старшин висловлювали тривогу в своїх свідченнях, що Америка йде позаду СССР у найновішій зброї.

Пентагонський бюджет на фіскальний 1981 рік виносить 142 більйони долярів на видатки з 158,7 більйонів у загальному бюджеті, який можна зужити на зброєння.

Вільям Перрі, високий військовий спеціяліст у справі збросння, заявив, що совєти витратили на 240 більйонів більше, як Америка, між роками 1970 і 1980.

## АМЕРИКА ЗАСТАНОВЛЯЄТЬСЯ НАД ОБОРОНОЮ ВІД МОЖЛИВОЇ ХЕМІЧНОЇ ВІЙНИ

Вашінгтон. — Здібність провадити хемічну війну воєнними силами З'єднаних Стейтів Америки повинна бути відновлена й поліпшена, — уважають багато американських воєнних експертів, в обличчі проблем, які підривали совєтсько-американський детант. Розвідка ЗСА каже, що Совєтський Союз посідає абсолютну перевагу над усім світом у вмінні вжити у нападі отруйні гази й захистити себе від хемічної атаки ззовні. Совєти також мають добрий досвід в недавньому застосуванні отруйних газів. У світі поширені чутки, що СССР вживав отруйні гази в Ємені, і в Ляосі, і в Афганістані. До речі, ці дві країни не підписали і досі Женевського протоколу з 1925 року, що заборонив вживання отруйних газів у війні, а Ємен підписав його щойно в році 1971, — пише „Ню Йорк Таймс" з 24-го лютого.

## Українські інформаційні матеріяли на XIII Зимовій Олімпіяді

Лейк Плесід, Н. Й., XIII Зимові Олімпійські Ігри (УІС „Смолоскип"). — З нагоди XIII Зимових Олімпійських Ігор в американському селищі Лейк Плесід „Смолоскип" — організація захисту прав людини в Україні", видав такі інформаційні матеріяли, які масово розповсюджувано в Лейк Плесіді і на спортивних аренах:

Наліпка на автомобілі. Двокольорова наліпка (на білому тлі червоні й сині кольори) має такий зміст: „Московська Олімпіяда? — Ні! Інвазія України — 1920, Афганістану — 1980", крім цих написів великим шрифтом додано малим шрифтом — „Балтійських країн — 1940, Мадярщини — 1956, Чехо-Словаччини — 1968".

Наліпки ці масово розклеювалися в Лейк Плесіді і на аренах, і після деякого часу їх хтось старався зривати.

Олімпійська протестна відзнака. Відзнака у формі круглого ґудзика пропагує перенесення Олімпіяди з Москви. На верхній частині відзнаки є напис (червоним) „Московська Олімпіяда", посередині, перекреслена написом „Ні!", офіційна емблема Олімпіяди в Москві. Під перекресленою емблемою напис синім кольором — „Україна — 1920, Афганістан — 1980".

Український заклик до учасників Зимової Олімпіяди. Чотиристорінкова брошура-заклик пропонує провести основну реформу модерного олімпійського руху. Потребу реформи основано на трьох важливих моментах:

(а). Совєтський Союз — майбутній господар літньої Олімпіяди—80, мілітарною силою і терором розправляється зі свободолюбним народом Афганістану;

(б). В передолімпійському 1979 році Совєтський Союз провів масові арешти і суди над інакодумцями в Україні, Москві й інших місцевостях;

(в). Недопущення України і Білорусі — членів ОН, а також Литви, Латвії і Естонії (які перед останньою світовою війною мали свої національні Олімпійські комітети) до Олімпійських Ігор — є прямим порушенням статуту Міжнародного Олімпійського Комітету і духу, в якому повинні відбуватися Олімпійські Ігри. Брошура має заголовок „Кінець совєтському колоніялізмові у спорті".

У другій частині летючки на ряд поставлених запитів подано відповіді, які пояснюють питання участи України в Олімпійських Іграх.

Летючка про арешти в СССР. Летючка під заголовком „Хвиля арештів в СССР напередодні Олімпіяди" — це передрук з останнього числа газети „Смолоскип" статті про останні арешти і суди в Україні й інших республіках СССР. Стаття була написана на базі пресового повідомлення Міжнародної Амнестії у цій справі.

Поштівка-заклик до Президента МОК лорда Кілланіна. У поштівці висувається домагання, щоб Олімпіяда була перенесена з Москви до Греції, щоб були проведені реформи олімпійського руху та розглянено питання участи України в Олімпійських Іграх.

Документи для преси. У пресовому центрі і при інших нагодах розповсюджено такі документи: (а) Заява в імені київської Української Гельсінкської групи, яку зложила на пресконференції в Лейк Плесіді Ніна Строката; (б). Заклик до МОК „Асоціації олімпійських гарантій в СССР"; (в). Заклик 58-ох дисидентів з СССР до МОК; (г). Заклик до МОК Московської Гельсінкської групи з червня 1978 р.

## Доповіді українських науковців на сесії Мічиганської Академії

Мавнт Плезент, Міч. (УААУП). — Цьогорічна 84 Сесія Мічиганської Академії Наук відбудеться 21-го і 22-го березня ц.р. в приміщеннях Вейн Стейт університету в Детройті.

Цікавою буде програма наукової конференції Секції Слов'янських і Східньо-европейських студій, що її очолюють члени головної управи нашої Асоціяції Університетських Професорів: Ася Гумецька і Микола Степаненко.

Доповіді з українознавства і совєтознавства прочитають такі українські науковці: Ігор Каменецький — „Німецька окупація Словінії і Західньої України під час Другої світової війни", Мирон Мельник — „Незмінна структура совєтської економіки", Галина Семенюк — „Українські впливи на гумор А. Чехова", Микола Степаненко — „Йосип Абрам словінський перекладач Шевченкового Кобзаря".

Крім них Віра Андрушків поінформує про матеріяли і документи, що зберігаються в Детройтському архіві й музеї, а Зенон Кук з Толідо університету (Огайо) доповідатиме про образ монаха Сергія в творчості Толстого.

Цінну ініціятиву виявила бібліотекар Алма коледжу (Мічиґен) мгр Люба Цеґельська-Гайнеман, що була учасницею минулорічної сесії в рамках Секції Слов'янських і Східньо-европейських студій, — вона подала думку про створення Секції Бібліотечних наук і на цьогорічну сесію приготовляє окрему програму, як про це повідомив офіційний бюлетень Мічиганської Академії за березень минулого року.

Після наукової конференції того ж дня, в п'ятницю 21-го березня ц.р., відбудеться зустріч членів УААУП і перше формальне засідання головної управи разом з активом Асоціяції. Засідання розпочнеться о год. 5:00 вечора в тому ж приміщенні, де відбуватимуться доповіді учасників сесії Слов'янських і Східньо-европейських студій. В програмі засідання — взаємні інформації про дотеперішню діяльність і пляни праці на майбутнє та їх обговорення й схвалення відповідних рішень.

## Заведені надії Білого Дому

Вашінгтон. — Стурбовані і вражені новою „реторикою" іранців у справі звільнення американських закладників, помічники і дорадники президента Картера в Білому Домі приватно виявляють, що ЗСА були б не погодились на висилання інвестигаційної Комісії ОН до Ірану, якщо б не було очікування, що протягом праці Комісії в Ірані п'ятдесят американців буде звільнено з ув'язнення. Час тривання Комісії визначено на два тижні.

Тим часом Аятолла Хомейні заявив, що справа закладників вирішуватиметься тільки Іранською легіслятурою, яку ще щойно в середині березня будуть у загальному голосуванні вибирати; тож її перше засідання зможе відбутися десь аж у квітні.

А справу закладників можливо поставлять на порядок дня аж в травні.

Через незвичайну дражливість справи, Білий Дім не подав до публічного відома звіту про закулісові переговори поміж зацікавленими сторонами, які передували утворенню цієї п'ятичленної Комісії ОН для двох завдань: перше — вислухання скарг Ірану про кривди, заподіяні шахом Паглеві і ...Америкою, і друге — звільнення американських закладників, які ув'язнені в Тегрені вже майже чотири місяці, хоч це друге завдання офіційною мовою і називається: покласти кінець кризовій ситуації поміж Іраном і Америкою.

Американським становищем є, — каже речник Державного департаменту Годдінг Картер, — що ядром цілої кризи є звільнення закладників і що справу уряд ЗСА ставив і ставитиме на першому місці.

## Хто буде Державним секретарем, якщо президента Картера знову оберуть президентом?

Вашінгтон. — Якщо Джіммі Картер знову буде переобраний на Президента ЗСА, то найбільші шанси стати Державним секретарем має теперішній дорадник для справ крайової безпеки д-р Збігнєв Бжезінські. Він має стати наступником теперішнього Державного секретаря Сайруса Венса, що піде у відставку вже наступного січня. Сам, щоправда, Венс, — кажуть речники Білого Дому, — дає особисту перевагу своєму заступникові Ворренові Крістоферові, — досвідченому правникові — який також більше за інших втаємничений в усі справи. Він, наприклад, веде тепер з дня на день переговори з Іраном.

На становище Державного секретаря посягають також чотири інші претенденти, — пише „Нюзвік" з 3-го березня: добрий дипломат, амбасадор Доналд МкГенрі; президентський дорадник Ллойд Катлер; Сол. Ліновітц — спеціяльний доручник Уряду для Середнього Сходу; та Роберт Страус, керівник Картерової передвиборчої кампанії.

## Шевченківська Фундація розділила на розвиток української культури в році 1979-80 $103,200.00

Вінніпеґ (УКФ). — Дирекція Шевченківської Фундації 13-го лютого знову розділила $34,000 на потреби й розвиток української культури в Канаді, що разом з попередньо признаними дотаціями в цьому році 1979-80 дає суму $103,200. За всі 17 років існування Шевченківської Фундації з її чистих приходів дотепер приділено на потреби української культури суму $461,656.82. Ці гроші виплачено на 337 проєктів з таких ділянок: субсидії на публікації і видання творів і наукових праць; стипендії для мистців і студентів; дотації для колегій, музеїв і преси; субсидії на діяльність театрів, хорів і танцювальних ансамблів; фінансування українських фільмів, телевізійних і радіових програм; підтримка проєктів з усіх інших ділянок збереження й розвитку української культури, а зокрема потреб українського шкільництва.

Організації й особи, які в році 1980-81 будуть здійснювати проєкти з ділянок української культури, що заслуговують на фінансове попертя Шевченківської Фундації, повинні заздалегідь представити свої проєкти на письмі, подаючи докладний опис проєкту разом з його бюджетом і зазначенням, скільки фондів вони передбачають одержати з інших джерел на реалізацію проєкту, а скільки допомоги потрібно від фундації. Першенство дається проєктам, які рекомендують або спонзорують Відділи КУК чи складові організації КУК, що допомогли і далі допомагають у збірці фондів Шевченківської Фундації, з доходів яких виплачуються річні субсидії і стипендії. Прохання просимо пересилати на адресу фундації: Shevchenko Foundation, 456 Main St. Winnipeg, Man., R3B 1B6.

## Американці врятували та продовжили життя Л. Брежнєву?

Міннеаполіс, Мін. (Петро Ванаш). — Не тільки технологію та збіжжям допомогла Америка імперіялістичному СССР, а допомогла також врятувати життя Л. Брежнєву.

В минулих роках кореспонденти та дипломати спекулювали про стан здоров'я Л. Брежнєва, однак в світі не знають, що Л. Брежнєв вже давно попрощався б з життям, а отже і з совєтсько-колоніяльною імперією, якби не наша фірма — Medtronic, Inc., з осідком у Мінеаполісі.

В першій половині 1973 року Совєтський Союз замовив два стимулятори серця, Pacemaker, Model 900, один виключно для Л. Брежнєва, а другий мабуть для розробки (дослідів), як збудований?

У тому часі ціна одного стимулятора серця була біля 5,000 долярів тому, що цей стимулятор має батерію з ізотопічною енергією — плутонієм 238 (атомова енергія). Видатність електричної енергії у цьому стимуляторі оцінюється на 10 років і більше.

Тоді все це була таємниця. Правдоподібно, що навіть американські лікарі (хірурги) вщепили вищезгаданий стимулятор Л. Брежнєву, подібно як оперували очі М. Суслову, а тепер допомагають югославському президентові Й. Тітові.

## АМЕРИКАНСЬКА ПОСТАВА ВДАРИЛА СССР ПО КИШЕНІ

Вашінгтон, Д. К. — Американський протест проти совєтської інвазії в Афганістані дошкульно дав себе відчути в туристичному бізнесі, — повідомляють поінформовані вашінгтонські кола, а також туристичні бюра. Продаж квитків на подорожі до СССР впав сторчака вниз.

## Заява Ніни Строкатої на пресконференції на XIII Олімпіяді

Лейк Плесід, XIII Зимові Олімпійські Ігрища (УІС „Смолоскип"). — На пресконференції, яку влаштував „Смолоскип" — організація захисту прав людини в Україні" на XIII Зимовій Олімпіяді в Лейк Плесіді, 18 лютого 1980 року, виступила Ніна Строката-Караванська. Нижче подаємо повний текст її заяви:

„Не сьогодні виникли підстави для заперечень проти спортивної Олімпіяди в Москві — столиці держави, яка систематично порушує людські права своїх громадян, а також і кордони суверенних народів.

Світ виглядає чи то зачарованим розмірами московської імперії, чи то заколисаним її демагогічними співами про національно-соціяльну рівність. І компетентні представники держав, народів та рухів надто часто дивляться зачарованими й довірливими очима на підступних московських речників, забуваючи, що мають перед собою речників режиму, який постійно готує замахи на долю народів і цілого світу. Очевидно, так можна пояснити, як сталося, що Москві надано честь бути олімпійським містом 1980-го року.

Москва, готуючись до прийому гостей з цілого світу, посилено тренувала кадри тих, які спеціялізуються на цькуванні людей.

Передолімпійський період в СССР - це передусім період масових репресій проти громадян, які спроможні витиснути із себе найменше слово правди про режим.

В майбутній олімпійській столиці та на землях поневолених Москвою народів відбуваються труси, арешти, підслухування приватних розмов і навіть переселення тих, чиє слово може стати свідоцтвом про репресивно-загарбницький характер режиму.

Світ вже чув про масові арешти учасників Гельсінкського Руху, про арешти духовних осіб, про виселення з Москви академіка Сахарова.

Найперші арешти щодо членів Гельсінкського Руху (1976 р.) накидали думку, чи Москва краща від Преторії.

Така аналогія поставала і перед організаторами олімпійських справ, тільки їм здавалось, що то є гріх політизувати спорт.

Зрозумілі намагання спортовців бути поза політикою. Проте неможливо бути поза етикою, а етика Москви — це етика загарбника.

Невже потрібна ще й свіжа кров афганських подій, щоб збудити совість світу, приспану в час кривавих подій в Україні, Литві, Латвії, Естонії, Угорщині, Чехо-Словаччині?

Оголосивши Москву олімпійським містом, не згадали тих, хто загинув в наслідок московських репресій та експансій.

То може найсвіжіша кров Афганістану заволає до приспаної совісті, і скажемо „НІ!" Олімпіяді в столиці червоного фашизму.

Я розумію, що це „НІ!" найважче вимовити тим, хто докладав багато праці, готуючись до Олімпіяди. Але ж це крок не політичний, це крок — етичний, і саме тому важкий та необхідний, бо, якби в світі людей етичні засади стали понад усе, зникла б небезпека знищення, яка нависла над землею.

Лейк Плесід
18 лютого 1980 р.

Ніна Строката
Іменем Української Гельсінкської групи".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily exept Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

## Таємниця Брежнєва

Проблема старіння совєтського керівництва, а зокрема теперішнього генерального секретаря ЦК КПСС і голови Президії Верховної Ради СССР Леоніда Брежнєва, який, як виявляють численні факти, не може ефективно виконувати покладених на нього завдань, уже віддавна обговорюються на сторінках західньої преси, а навіть стають предметом спеціяльних студій численних урядових чи півурядових агенств і комісій, які цікавляться підсовєтською проблематикою і розвитком подій в комуністичних країнах.

Наприклад, така конференція у справі совєтського керівництва відбулася минулого року у Вашінгтоні з ініціятиви Державного департаменту З'єднаних Стейтів Америки та за посередництвом Джорджтавнського університету, зглядно його відділу для стратегічних і міжнародних дослідів. У висліді цієї конференції опісля появилася досить об'ємиста книга студій, що її написало кілька учасників конференції, п. з. ,,Совєтська спадкоємність, перехід у керівництві".

На думку чільних совєтологів і знавців відносин у комуно-московській імперії, совєтська теперішня еліта на чолі з Леонідом Врежнєвим — це еліта старіючого режиму, в руках якої перебуває тепер влада за яку вона страшенно боїться і тому, принаймні вже від владування Нікіти Хрущова, ряди Політбюра і ЦК КПСС поновляються майже виключно людьми старшого віку, переважно приятелями Брежнєва з раніших років, а еліта молодого покоління, що наростає і в майбутньому мала б замінити старших в Політбюро і ЦК КПССС, покищо стоїть в тіні, і згідно з передбачуванням совєтологів, стоятиме там аж до смерти Брежнєва, тому, що він уже не здібний до передавання влади природним повільним процесом, до якого він не звик і якого він лякається.

Число цієї молодшої совєтської ,,еліти" обраховано на приблизно один відсоток усього населення СССР і її, цю ,,еліту", спеціялісти характеризують, як ,,дворянство", або упривільйовану касту людей, які не мають свого власного обличчя поза бюрократичною системою, але вони й не дуже домагаються для себе якихось прав чи більшої участи в керівництві державою, знаючи вже наперед, що таке домагання може некорисно закінчитися для їхньої кар'єри і їхнього особистого життя. На думку численних аналітиків, до керівництва, після відходу від влади Брежнєва, обиратимуть членів із числа яких 500 осіб, які тепер сидять у Політбюро і ЦК КПСС. Це вигідно для імперської політичної лінії, бож велика частина з них згідна з теперішнім курсом ортодоксальної ідеології, що виросла на досвіді сталінізму і залізної дисципліни. Молодша натомість ,,еліта" більш елястична, допитливіша, бож вона, переживши десталінізаційні процеси, дещо розчарувалась ранніми періодами діяльности КПСС.

Не зважаючи на корисніші вартості молодшого совєтського покоління, західні аналітики не вірять у радикальні реформи чи зміни совєтської системи і відмінності внутрішньої і зовнішньої політики комуно-московських імперіялістів. Цьому будуть протиставитися не тільки твердолобі ідеологи типу Міхаїла Суслова, але також військовики і керівники військової індустрії, яким залежить на розбудові і вдержанні великої військової сили, яка стоятиме на послугах імперіялізму. Інвазія совєтських військ в Афганістані — це наглядний доказ правдивости західніх прогноз.

У чому ж усе таки таємниця Брежнєва, який в теперішньому фізичному стані представляє собою сумне видовище у політичному світі? Бож пояснення про те, що нібито Політбюро чекало на ратифікацію американським Сенатом договору про скорочення стратегічної зброї т. зв. САЛТ II, і пов'язувало цей договір з лідерством Брежнєва, не витримує критики. Треба, отже прихилитись до міркувань тих політичних аналітиків, які кажуть, що толерування Брежнєва Політбюром і ЦК КПСС триває тільки тому, що верхівка ще й досі не може узгіднити між собою вибору нового лідера, який був би сприйнятливим верховодою не тільки для них, але також і для імперії. Можна б сказати, що дні владування Брежнєва добігають до кінця.

Людмила Волянська

## ЧИ ВОНИ СПАДКОЄМЦІ ОЛЕКСАНДРА ГЕРЦЕНА?

(2)

Але такої далекойдучої програми в національному питанні, як її має організація ,,Росія без Колоній", досі, здається, таки не було по цей бік залізної заслони. Знову ж у самому СССР, якщо іти за інформаціями панів Болдирьова і Ґідоні, ідея справедливого вирішення національного питання для народів сучасної ,,тюрми народів", останньої колоніяльної імперії світу, серед дисидентських кіл переважає. Зрештою, майже це саме кажуть і пані Алєксєєва і Ільїна.

З окремих імен тут треба згадати діяльність в СССР відомого Солдатова, погляди самого А. Сахарова та представників передусім лівих кіл, В. Бєлоцерковського та покійного вже А. Бєлінкова, які не лише формально, але і фактично визнають право не-росіян на власну державність, як про це пише публіцист Анатоль Камінський у своїй книжці ,,До перспектив нашої політики" в розділі ,,Російські дисиденти".

В загальному ж навіть там заанґажування росіян в українській справі ,,обмежувалося дотепер до випадків активної оборони (українських) в'язнів, осудження русифікації (Буковський), та декляративних проголошень нашого права самовизначення і відділення від Росії", але все це — читаємо там же — нагадує майже стовідсотково й настанову російського антирежимного політикуму з-перед 60-ти років.

Таке тупцювання на одному місці є і дуже дивне і позбавлене реалістичного думання, бо чимало води за цей час утекло у Чорне море, а ,,український політикум став суверенним і виразно відділився від російського". Такий стан думання більшости росіян.

Але ось тут, виходить, як вже сказано, є інша група, політична організація, яка не тільки деклярує свою національну програму, а і щось конкретне в тім напрямку хоче робити. З цього приводу навіть ті з українців, що дають перевагу фронтальній атаці на Росія, повинні б вислухати цих і подібних росіян, бо нам слід і приятелів шукати у ворожому народі, особливо тоді, коли він більший і сильніший за наш. Не ми перші і не ми будемо останні, що в подібних умовах шукатимемо спільників для нашої справи серед народу-окупанта. Робили так і індуси, змагаючись за незалежність своєї Індії від окупантів-англійців. Робили так і альжирці, шукаючи й знаходячи симпатиків для їхніх визвольних змагань в самій Франції.

І тут можна б повторити цілий розділ ,,Імперіяльні паралелі" поміж Росією і Англією, що вже зробив згаданий вище публіцист Анатоль Камінський у своїй іншій книжці ,,Динаміка визвольної боротьби", до якої слід удатися тим, хто хоче на цю тему більше розважань.

Серед англійців не тільки Ґанді знаходив підтримку для його боротьби за самостійність Індії, але це були, за словами Ґанді, ,,якраз англійці, які навчили його і показали йому, яким нелюдяним був британський режим у його країні".

Росіяни, звичайно, — не англійці. І не тільки в цьому відношенні; але було б дуже дивно, і майже неймовірно, якщо б серед росіян не появилися хоч і в малій меншості люди, що нарешті намагаються зрозуміти і вимогу дня, і користь свого таки власного народу: в своїй національно-гомогенній державі, на своїй етнографічній території росіяни будуть, нарешті, і вільними і заможними людьми, — кажуть представники цієї нової російської політичної організації РНДД-РБК. Досі бо було так, як казав колись історик Ключевський: ,,Держава пучнявіла, а народ хирів". Весь народ — включаючи і росіян. Хиріє він і досі, ,,ощаслививши" тим чучверінням і інші народи, — сьогодні ще й афганський! — в додатку до всіх тих, що караються в тій тюрмі народів довше або менше, а в тому і наш народ, якого винищують найбрутальніше, від Переяслава почавши.

Хтось нарешті з самих росіян доріс до думки, що такий стан треба змінити. Мало їх? Нехай і так, але добре, що вони взагалі появилися.

Про цей рух ,,росіяни за розподіл російської імперії" писала вже наша преса, зокрема такі провідні наші журналісти, як Іван Кедрин, Ярослав Гайвас і Мирослав Стиранка, та кілька інших. Вони серйозно поставилися до появи нового руху, писали про його загальне ідейно-програмове обличчя, потенційну силу, відношення до нашої визвольної боротьби, підкреслювали позитив самого факту появи подібного руху, який намагається змінити спосіб думання російського народу, а передусім — спосіб думання російського політикуму. Вони, якраз два роки тому (,,Свобода" 18 і 28 квітня 1978 року) зайняли також обережно-вичікуюче становище до цього руху: куди він далі попрямує і чи потриває довше? Ці два роки росіяни, що про їх мова, іспит витримали. Чи так буде і надалі?

Гасло Солженіцина ,,жить нє во лжі" (жити не в брехні) ця група старається проводити в життя, якщо

(Закінчення на стор. 4)

Михайло Кучер

## АМЕРИКАНСЬКА ТЕЛЕВІЗІЯ — ,,ВЕЛИКА БЛАКИТНА ПУСТЕЛЯ"

(2)

Це разом викликало пригноблюючі настрої та повільну втрату статуса великодержави. Над цією темою недавно прилюдно розпачав Кіссінджер, поставивши тяжке питання: чому нація так легко погодилася із втратою статуса великодержави.

Є ще один негатив телевізії — це ведучі коментатори. Вони з успіхом накидають глядачеві і слухачеві свій погляд на події. Це викликало реакцію з боку американського історика Д. Бурстина, автора терміну ,,псевдоподії", або ,,псевдофакти"; це значить спрепароване, не зовсім вигадане, але й не зовсім правда. Справа в тому, що для некваліфікованого слухача і глядача, а таких більшість, це ,,псевдо" нелегко виявити.

Найбільш небезпечні ,,псевдоподії" для політичного життя країни. Цим явищем зацікавилися американські соціологи і дехто із серйозних публіцистів. Вони виявили, що телевізія з успіхом занялась формуванням політичних симпатій і антипатій, і вже у 60-их роках випрацьовано специфічні телевізійні засоби демагогії.

Так, Артур Шлесінджер сказав, що телевізія звела політичне життя країни до рівня авкціонів і конкурсів ,,краси". Тому власне передвиборчу боротьбу головних кандидатів на президента країни зведено на драматизовану концентрацію на особах, а не на політичні програми. Навіть підраховують скільки і яких граматичних помилок допуститься нелюбий кандидат у промові. До того ж належить цілування кандидатами переляканих немовлят.

Образ кандидата і його справжні властивості як майбутнього можливого голови держави мало цікавлять телевізію. На цю тему журнал ,,Едиторіял Рісерч" обережно написав: ,,Усі наші кращі президенти не мали б успіху на телевізії. Наприклад, Вашінгтон мав погані зуби і невиразно говорив, Джефферсон мав очі, що ,,бігали" і міг викликати враження нещирої людини, Лінкольн був незугарний, мав тонкий голос. І хоч не всі глядачі телевізії наївні політично люди, одначе методика телевізії без сумніву викликає у людей політичну інертність та конформізм. Телевізія один із засобів пропаганди масової культури.

Тут залишаємо не згадану концентрацію на злочинах та насильствах, зокрема у дітей викликає враження і навіть створює переконання, що справді існує нормальне життя, значить немає причини боротись.

Що заставляє дивуватись — це некритичне довір'я американського пересічного глядача телевізії до того, що говорить коментатор. Буває також, що дуже був популярний — може свого часу — коментатор Кронкайт — людина з ненадто широким політичним обрієм.

Майже у кожному американському домі є обов'язково один, або два, або й три телевізійні апарати. Є телевізії і в американських в'язницях. У місті Фармвіллі тамошній доктор філософії запитував 156 дітей у віці від 4 до 6 років,кого вони більше люблять — телевізійний апарат чи батька? 44 відсотки запитаних дітей без вагання відповіли, що телевізійний апарат.

І все таки більшість телевізійних програм не тільки вбога, але руйнуюча з ідейної точки зору, а мистецький рівень — катастрофальний. Було якось сказано: обвинувачувати американську телевізію у надмірі комерційної реклями — це все одно, що обвинувачувати левів на римських аренах, які пожирали християн. Ну, а до цього ж ще й заробіток. 1976 року телевізійні кампанії заробили шість мільярдів долярів.

Телевізія змінила життя американської людини. Люди почали менше спати —,,лейт,лейт шов", — дуже цікаво, треба обов'язково побачити! Менше поміж собою розмовляють, значно менше читають книжок. Для багатьох американців телевізія не тільки — джерело життя, але — саме життя. Ілюзія об'єдналася з дійсністю і запанувала над нею. Американські психологи вважають, що спеціяльні програми для жінок викликали побільшення розводів. 1965 року у ЗСА було 479,000 розводів, а в 1975 вже один мільйон.

Кожного вечора перед телевізійним апаратом сидить 80 мільйонів. Для шістьох з десяти американців телевізія єдине джерело інформаціїі. Завданням американської телевізії є дати людям не те, що є в дійсності, а те, що вони хочуть побачити. Телевізія промовляє не до інтелекту, а до емоцій... Досить сказати, що тепер не можна вибрати без допомоги телевізії президента держави. Труман був останнім ,,дотелевізійним" президентом. Айзенгавер із різних причин міг обійтися без телевізії.

Телевізія нищівно вплинула на політичне життя країни, завдала шкоду партійній системі, а за війни у В'єтнамі викликала пригноблення у народі, які тривають і по сьогоднішній день.

(Закінчення на стор. 4)

З НАШИХ БУДНІВ

## ПРОЛЕЖАНИЙ ЮВІЛЕЙ

*Коли перед Святом Подяки 1979 року в ,,Свободі" на першій сторінці появилося фото якогось усміхненого на всі 32 зуби молодця, під яким ласкаві колеґи-редактори підписали мене — тобто Ів. Керницького-Ікера — моє серце забилося тривожним передчуттям: буде якась халепа! І справді, не минуло й три дні, як я вже лежав у шпиталі св. Вінсента на критичному відділі, припнутий різними штудерними проволоками, чи пак ,,тюбами", до віддихальної машини. Тож 85-річчя Батька-Союзу, що на ньому я мав тримати привітальне слово від гумористів, довелося мені відсвяткувати на шпитальному ліжку, під т. зв. ,,оксидженом".*

*І не так жалую за тим, що пропала мені рідкісна нагода взяти участь у ювілейному бенкеті в готелі ,,Рузвельт", пити шампанське, розкошувати реберцями в грибковому соусі, шоколядним морозивом та іншими марципанами. Але дуже вболіваю над тим, що я втратив нагоду побачити, або й може діткнутися рукою, живого корифея української літератури, письменника-лавреата Уласа Самчука, автора недавно нагородженого УНСоюзом роману ,,Слідами піонерів". Та й ще минула мене оказія побачити президента Українського Конгресового Комітету проф. Лева Добрянського і почути соліста Метрополітальної опери баритона Андрія Добрянського та майстра церемонії Василя Шуста, актора американських сцен і екранів. Він один з виняткових тут народжених молодих українців, хоч і досяг таких високих порогів, проте залишився надалі членом нашої громади й парафії св. Юра на долині міста Ню Йорку. Під час Служби Божої він ревно молиться, завжди стоячи навколішках, а тепер, у Великому Пості, б'є традиційні поклони, як ті побожні наші пілігріми, що колись приїжджали з Старого Краю. Так хотілося мені щиро потиснути руку другові Василеві та сказати йому, як глибоко поважаю його за таку любовну пошану до свого рідного.*

*Та й ще хотілося мені на цьому бенкеті низенько вклонитися колишньому ,,залізному" касирові УНСоюзу, достойному Романові Слободянові, що минулого року відсвяткував своє, нівроку, вже 90-річчя. ,,Мої тато, — говорив його син Данило, — аби здорові були, ,,збетували" цілий Союз на п'ять років".*

*Це мені пригадало, як одного разу на Союзівці покійний Степан Дембіцький розповідав: ,,Старий Слободян напевно дотягне до сотки років, бо коли малим хлопцем ловив жаби в настасівському ставі, то раз пірнув глибоко аж на дно ставу і скупався по самі вуха в болоті з водоростями, що мають животворно-лікувальну міць, тобто бацилі довговічности".*

*У цьому місці молю Господа Бога, щоб дозволив мені щасливо діждатися 100-літнього ювілею Романа Слободяна, що припадає, мабуть, упарі з 1000-річчя хрищення Руси-України.*

**Ікер**

## Члени УММАН взяли активну участь у з'їзді славістів

Сан Франсіско (УММАН). — Чотири члени Української Могилянсько-Мазепинської Академії Наук — УММАН з Канади і ЗСА взяли участь у працях річного з'їзду славістів, згуртованих у Американській Асоціяції Викладачів Слов'янських і Східньо-Европейських Мов - AATSEEL.

Виступаючи, як керівники сесій, доповідачі чи дискутанти, члени УММАН успішно доповняли працю інших українських учасників з'їзду, що їх було разом понад 20 осіб. Ці чотири члени УММАН — активні учасники з'їзду такі: академік Ярослав Рудницький, президент УММАН, академік Яр Славутич, президент асоційованого з УММАН Українського Шекспірівського Товариства (від 29 грудня 1979 р.) і члени-кореспонденти: проф. д-р Володимир Жила, керівник новозорганізованої української секції AATSEEL, та професор д-р Анна Бойцун, що зупинилася в Сан Франсіско в переїзді до Австралії на літній курс українознавства в Мельбурні,що його вже втретє влаштовує Фонд Українознавчих Студій в Австралії.

З нагоди з'їзду відбулася 28-го грудня 1979 р. зустріч наших науковців з українським громадянством Сан Франсіско, що її зорганізував місцевий відділ УККА в залі української православної церкви. Зустріччю керував проф. д-р Володимир Жила.

Серед доповідей цікавою була кінцева доповідь д-ра Ярослава Рудницького на тему: ,,Симон Петлюра і український науковий фронт". Нею було відзначено в Сан Франсіско століття з дня народження Головного Отамана й Голови Директорії Української Народної Республіки.

Юл. Мовчан

## ВОНА ЧАРУВАЛА СВІТ СВОЇМ СПІВОМ...

*Михайло Головащенко: СОЛОМІЯ КРУШЕЛЬНИЦЬКА. Київ. 1978—79, 2 томи, ст. 770*

[1]

З українського народу вийшло чимало мистців світової слави. До таких безумовно належить наша геніяльна співачка Соломія Крушельницька. Про це детально оповідає у своїй монументальній двох-томній праці сучасний український музиколог та публіцист Михайло Головащенко.

У першій частині чи томі (ст. 396) упорядник подає багатющі спогади про співачку — починаючи від найближчих її родичів та друзів, і кінчаючи такими світової слави композиторами, дириґентами та співаками, як: Ріхард Штраус, Тосканіні, Пуччіні, Рінальдо Картопаччі, Джакомо Лаурі-Вольпі та багатьох інших. Але перед тим, заким відповісти на питання про причини колосального успіху Соломії, конечно принаймні коротко згадати про її біографічні дані.

Народилася Соломія Крушельницька 23-го вересня 1872 року в селі Білявинці на Поділлі, в родині греко-католицького священика Амвросія, хоча дитинство її пройшло в селі Біла біля Тернополя, куди невдовзі перенеслися її батьки. Музика і співи увійшли в життя Соломії, можна сказати, від матері, яка залюбки співала скрізь — в хаті, на городі, над колискою, будь-де вона не перебувала б. Ще маленькою вона вчиться грати на фортепіяні, а маючи десять років виступає в хорі ,,Руської бесіди" в Тернополі, як також співає в сільському хорі, який зорганізував її батько. Побачивши великий потяг Соломії до музики і співу, батько, всупереч устійненій тоді серед галицького міщанства традиції, що ,,добре вихована" дівчина, а тим більше дочка священика не може виступати на сцені, бож це розцінювано, як щось ,,несерйозне" чи навіть ,,аморальне" для молодої людини, на позичені гроші (бо крім Соломії батько ще мав інших семеро дітей у хаті), висилає її на навчання до Львівської консерваторії, яку вона закінчує з медалею та відзнакою 1893 року. Екзаменаційна комісія записала в дипломі молодої співачки: ,,...Має всі дані, щоб стати окрасою навіть першорядної сцени. Обширної скалі, дзвінкий і дуже симпатичний звук голосу її меццо-сопрано, освіта музична, високе почуття краси, природна зовнішність, сценічна постава, словом, усі прикмети, якими обдарувала її природа, заповідають їй в артистичному світі найкраще майбутнє"...

Дня 14-го квітня того ж року Соломія з великим успіхом добютує на сцені Львівської опери в ролі Леонори (,,Фаворитка" Г. Доніцетті), а пізніше виступає в ролі Сантуцци (,,Сільська честь" П. Масканьї).

Могло б здаватися, що її заповітна мрія — стати професійною оперною співачкою — здійснилася. Вона — солістка Львівського оперного театру! Що більше треба?

Але не такою була Софія Крушельницька. Її бажанням було стати не просто ,,доброю співачкою", але співачкою, до голосу якої прислухався б цілий світ! Тим більше, що вона відчувала, що потенційно вона має всі дані, щоб ще цього досягнути. Але вона також була свідома того, що крім вродженого таланту до співу, треба ще багато-багато працювати і вчитися. А для цього конечно треба було поїхати на студії до Італії, яка в той час була свого роду ,,Меккою" для кожного, хто хотів стати першорядним співаком або співачкою. Але як туди поїдеш, коли немає грошей?

Знову довелося батькові ввійти в борги. Правда світ не без добрих людей. Славетна італійська співачка Джемма Беллінчоні, яка в той час перебувала у Львові, не тільки багато розповіла Соломії про славетних майстрів італійського бельканто, про видатних професорів, які творять ,,чудеса" з голосами своїх учнів, що очевидно дуже підбадьорило молоду співачку до дальшої праці над собою, але також пообіцяла, що коли Соломія вирішить поїхати до Італії, вона зможе там замешкати в Міляні в її батьків.

І тому вже восени того ж, 1893 року Соломія виїхала до Міляну. Тут їй пощастило вчитися співу в прославленого професора Фаусти Креспі, а сценічну майстерність і міміку опанувала під керівництвом професора Конті. Але крім мешкання треба було ще мати гроші для оплати за навчання, прожитку і т. д. Де їх узяти?

Але й тут Соломії пощастило. На цей раз у великій пригоді стала англійка Александра — людина багата і висококультурна, яка була безмірно закохана в музику та спів. Особливо їй сподобався голос Соломії. ,,Міс Александер, — писала Соломія Крушельницька, — почувши мій голос і довідавшись, що я не маю за що довго зістатися у Міляні,постановила мене своїм коштом довести до цілі".

І Соломія дійшла до цілі! Дійшла до висот, про які тільки може мріяти співак, а тим більше жінка тих часів. Що й казати — вона була безмежно щаслива. Протягом свого життя вона проспівала десятки оперних партій, виступала в найкращих театрах та концертних залях не тільки Італії, але також Франції, Німеччини, Польщі, Росії, Еспанії, Португалії, Єгипту, Америки (Ню Йорк, Буенос-Айрес) та багатьох інших країн. З нею залюбки бажали співати і виконувати свої ролі такі світової слави співаки, як: Енріко Карузо, Матія Баттістіні, Тітта Руффо, Федір Шаляпін та інші. Багато композиторів після створення тієї або іншої опери зверталися до неї з проханням виконати ролю головної героїні. У перші десятиріччя XX століття на оперних сценах світу царювали чотири особи чоловічої статі — Баттістіні, Карузо,Руффо і Шаляпін.І лише одна жінка спромоглася сягнути їхніх висот і стати врівень з ними.Нею була українка Соломія Крушельницька.

У чому справа? В чому секрет її успіху, що довів її до вершин світової слави?

,,Крушельницька була феноменальною артисткою, яка, крім виняткового голосу, поставленого найкращою італійською методою, мала ще великий драматичний талант", — згадує польський письменник, поет і перекладач Ґабрієль Карський.

,,Як жінка, Соломія Крушельницька була надзвичайно вродлива, елеґантна, з вишуканими манерами і враз із тим — дуже безпретенсійна, щира, сердечна, доброзичлива. Вона однаково ставилася до людей будь-якого соціяльного стану, чим викликала до себе прихильність, повагу та симпатії усіх, хто її оточував", — пише аргентинська піяністка і музикознавець Джозефіна Кано де П'яцінні.

,,Як і Шаляпін, Крушельницька виконує твір з такою експресією і точністю, що ще давно після концерту ми не зможемо забути її голосу і залишаємося під впливом музики й поезії, яку ми відчули й зрозуміли глибше" — пише американський музикознавець і музичний критик Джордж Дюваль.

Всебічно обдарована і освічена,сповнена високого артистичного чуття, Крушельницька, — як пише Мих. Головащенко, — з досконалою дикцією розмовляла й співала українською, польською, російською, німецькою, англійською, італійською та еспанською мовами. Як вона мала на все це час?

Ті, що її близько знали, оповідають, що в своєму житті та праці Крушельницька мала суворо розподілений час на все: Наприклад, гостюючи в двадцятих роках в нюйоркських земляків, її приятелі за вечерею та випивкою не завважили, як настала 12-та година ночі. Саме тоді чимало хотіло виступити і сказати співачці ще кілька слів признання. Але на превелике здивування присутніх, співачка встала і сказала, що вже 12-та година і тому, згідно з її режимом праці і відпочинку, вона вже мусить відійти. ,,Бо якщо я не досить відпочину, не буду тією, якою я хочу бути і якою ви хотіли б мене бачити і чути", — сказала вона.

Щоб мати уявлення, якою популярністю та довір'ям у світі користувалася наша співачка, наведу з цієї книжки бодай такі два приклади.

Місяць лютий 1904 року був одним із найважчих у житті славетного італійського композитора Джакомо Пуччіні. Поставлену на сцені славного на цілий світ мілянського театру ,,Ля Скаля" оперу ,,Чіо-Чіо-сан" публіка висвистала. Тріюмфіяльні успіхи композитора протягом багатьох минулих років, починаючи від ,,Віллісів" і кінчаючи ,,Тоскою", вмить були забуті... Це був тяжкий удар для композитора. Нещастя вразило його особливо тим, що було несподіваним.

(Продовження буде)

## Уряд УНР у справі Олімпіяди 1980

Монтреаль-Лейк Плесід (ОУПС). — Керівник закордонних справ Уряду УН-Республіки в екзилі вислав з датою 9-го лютого 1980 року меморандум до урядових чинників держав вільного світу в справі бойкоту Московської Олімпіяди 1980 року. Вказуючи на недопущення України до Олімпійських Ігрищ у попередніх роках і на політичний, а не спортовий характер плянованої Московської Олімпіяди в цьому році д-р Яр. Рудницький висловив у цьому меморандумі осторогу перед можливим (фіктивним) усуненням совєтських військ із Афганістану й висунув рекомендацію вимагати від уряду СССР справжнього усунення окупаційних армій із територій не тільки із цієї країни, але також з Мадярщини, Чехо-Словаччини, Польщі, а головно з України, як передумову участи в Олімпійських Ігрищах у Москві.

В протилежному випадку треба відбути Олімпіяду Ігрищ Вільного Світу в іншій країні (можливо в Канаді). У випадку зорганізування таких ігрищ Уряд УНР через Український Олімпійський Комітет у вільному світі, співпрацюватиме в здійсненні такої Олімпіяди, закінчується меморандум УНР.



## Лист Президії „Слова" з нагоди 75-річчя письменника Уласа Самчука

Вельмишановний і Дорогий Уласе Олексійовичу!

У Ваше славне сімдесятп'ятиріччя прийміть від нас — Ваших щирих шанувальників і співробітників, сердечні вітання.

Ваш життєвий шлях виповнений кропіткою і послідовною працею письменника-громадянина, що відчув у собі відповідальність за долю свого народу і для цієї праці віддав свій великий талант і свою життєву снагу. Вам припало жити і діяти у важкий час, у добі — жорстокій як вовчиця.

Трудні обставини окупації примусили Вас ще юнаком покинути рідний край. Та життєві удари не зламали Вас, але загартували Вас до праці для рідного народу, скріпили Ваш творчий запал. Ваш творчий шлях виповнений письменницькими досягненнями — отими неперевершеними романами і повістями, що не тільки подають картини життя українського народу у той історичний час, але зображують душу нашого народу малюють народні змагання за повне життя.

Ви стали літописцем отого великого історичного періоду боротьби українського народу за самостійне життя. І не тільки у своїх творах художніх і публіцистичних, не тільки у мистецьких репортажах, але в повсякденній діяльності як журналіст і громадянин та редактор відповідальних журналів і газет Ви віддали


Улас Самчук

на службу своєму народові свій життєвий досвід і мудрість, що дається людині в її довгій послідовній праці.

Ви — відповідальний організатор культурного життя і в Україні і в еміграції, співзасновник мистецького Об'єднання Українських Письменників в еміграції „Слово", постійний заступник за справи української літератури і культури. Ваші заслуги для українського письменства Президія ОУП „Слово" оцінила високо, надавши Вам ім'я Почесного Члена нашого Об'єднання.

Тож у це Ваше славне сімдесятип'ятиліття просимо прийняти від нас усіх наш палкий привіт і поклін Вам за Ваш відданий труд і служіння українській літературі та щиросердечні побажання довгого віку і дальшої творчої снаги.

## Високошкільні курси українознавства

Перший семестр високошкільних курсів українознавства під проводом Наукового Товариства ім. Шевченка, делегатури Українського Вільного Університету та при співдії Шкільної Ради при УККА в Ню Йорку закінчився в січні 1980 року. Весняний семестр починаємо при кінці лютого ц. р., продовжуючи лекції і вправи тих самих предметів, що і в першому семестрі, а це: українська мова (словотвір) — Василь Лев; морфологія і література епохи модернізму — Євген Федоренко; українська етнографія — Василь Лев; географія України — Едвард Жарський; журналістика — Ольга Кузьмович, Іван Кедрин-Рудницький і Антін Драган; педагогіка — Леся Кисілевська-Ткач.

Курсанти мають змогу вибирати предмети, що їх цікавлять; не мусять слухати всіх предметів. Лекції мови, літератури, етнографії та географії відбуваються в четверги в годинах 6—8:30 увечорі (6-6:45, 6:50-7:35, 7:40-8:25). Предмети: українська література, мова й етнографія, чергуються щотиждень. Лекції журналістики будуть у суботи, мабуть у пластовій домівці, бо інші лекції будуть в приміщенні НТШ при 13-ій вулиці.

Оплата — $50 за семестр. Управа НТШ дає стипендії тим, що їх потребують. Дві наукові інституції вітають студентів і заохочують їх користати з лекцій, поглиблювати свої знання, підготовляти часткові іспити для студій на літніх семестрах УВУ. Вони відбуваються кожного року в липні і серпні в Мюнхені, де студенти зобов'язані вислухати 140 годин і складати з них іспити, потрібні для осягнення ступенів маґістра або доктора гуманістичних і правно-економічних дисциплін. Щоб не перевантажувати студентів інтенсивною працею на літніх семестрах, вони можуть, студіюючи на цих Високошкільних курсах, складати т. зв. часткові іспити, які зачисляються їм до потрібних кредитів в УВУ.

Курси заплановані також на поширення і поглиблення знань осіб, які не мають заміру осягнути дипломи, але хочуть поширити свій світогляд, почуваючи своїм обов'язком набувати знання з кожної ділянки української культури в порівнянні з культурами інших народів.

Нація вимагає від нас всебічного й правдивого знання, орієнтації в подіях щоденного життя в цілому світі. Можемо набути його в наших науково-педагогічних інституціях у вільному світі. Українські наукові установи готові служити нашому громадянству, як молоді, що студіює в середніх та високих школах, так і старшим, хто хоче набувати знання.

В.Л.

## Виставка писанок у Менор Джуніор коледжі

Дженкінтавн, Па. — Студійний Осередок Української Культури при Менор Джуніор коледжі в Дженкінтавні влаштовує виставку українських писанок.

Виставка пані Олени Бадуляк з Квейкертавну буде відкрита від 9-го до 20-го березня. Від 1972 року Олена Бадуляк брала участь у 30 американських виставках декоративних яєць, дістала 30 високих нагород, з того 19 перших. Пані Бадуляк пристосовує власні композиції сучасних взорів і мотивів, базуючи їх на традиційній техніці.

На виставці українських традиційних писанок будуть писанки пань: Наталії Масюк, Олени Осідач, Сестер св. Василія Великого, Анни Галамай, Параскевії Олексюк і бл. п. Марії Мазур та Евгенії Гомяк-Петсак.

Виставки триватимуть протягом місяців березня і квітня. Їх можна буди оглянути в неділі від 2-ої до 5-ої години пополудні, а в середу і четвер від 10-ої вранці до 2-ої пополудні.

В неділі в годинах 3-4 пополудні буде показ писання писанок, а також висвітлення звукового фільму С. Новицького „Писанка".

Вступ для дорослих один дол., для дітей і старших віком — 50 центів.

В ДРУГУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

нашого Найдорожчого і Невіджалуваного
МУЖА, БАТЬКА, СИНА, БРАТА І ШВАҐРА

**бл. п.**

**АНТОНА ЛАЗІРКА**

буде відправлена

**ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА**

**в неділю, 9-го березня 1980 року о год. 12-ій дня в церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж.**

НАТАЛІЯ — дружина
НАТАЛКА І ОЛЕГ — діти
І Родина

**Відділ ОбВУА в Ню Йорку**

ділиться сумною вісткою зі всіми своїми Членами, що 22-го лютого 1980 р., відійшов у Вічність, довголітній член ОбВУА



**сл. п. Інж.**

**ДАМЯН ЗАХАРЧЕНКО**

поручник Української Армії, учасник Визвольних Змагань, який брав участь в боях за Крим в Корпусі Запорожців полковника Болбочана.

Опечаленій Родині Покійного глибокі співчуття складає —

УПРАВА І ЧЛЕНСТВО
ОбВУА — ВІДДІЛ НЮ ЙОРК



## Ювілей артиста співака Володимира Денисенка у Варшаві

У Державному театрі опери і балету у Варшаві виступає з великим успіхом співак Володимир Денисенко — бас, якого коронною ролею є Борис Ґодунов у одноіменній опері Мусорського.

Володимир Денисенко народився в Польщі і вже тридцять років виступає на сценах польських оперових театрів. Він постійно співає у Варшаві з найкращими співаками варшавської опери, наприклад, разом з тенором В. Охманом і Б. Папроцьким.

З нагоди 30-річчя його співацької праці Денисенка вшановано бенкетом, в якому взяв участь директор оркестри Державного оперного театру й представники міністерства культури. На цей бенкет запросили також нашого відомого співака Любо Мацюка, який під цю пору відбуває турне по Европі й має виступити з концертом у Варшаві.

У Польщі є чоловічий хор „Журавлі", що ним диригує Ярослав Полянський. Назва хору „Журавлі" походить від того, що хористи мешкають по різних містах і місцях Польщі; диригент розсилає своїм хористам ноти заздалегідь з відповідного репертуару, який буде виконуватися на концертах; перед концертом Полянський назначує місце проби; хористи „злітаються журавлями" на означене місце проб перед їхнім турне.

„Журавлі" виступали також в Чехо - Словаччині. Цей хор отримав нагороду від міністерства культури.

З маестром Ярославом Полянським я познайомився і пробую втретє запросити цей чудовий чоловічий хор на турне до З'єднаних Стейтів Америки й Канади.

В цій справі їздив до Варшави мій приятель П. Міхальскі, відомий імпресаріо в ЗСА і Канаді. Він був в Українському Товаристві ТПУСКТ у Варшаві, але, на жаль, вони не мають урядового нагляду над хором. П. Міхальскі відвідав також міністерство культури у Варшаві. Досі ще його старання не увінчалися успіхом. Все ж таки надіємося, що в майбутньому хор „Журавлі" таки дістане державну апробату поїхати на гостинні виступи до ЗСА й Канади.

Михайло Івасівка

## ЕКЗЕКУТИВА УККА...

*(Закінчення зі стор. 1)*

волених не-російських народів. Він подав, як приклад, статтю відомого американського колюмніста Майкела Новака про поневолення України, яка появилася в кількох американських щоденниках, і свою (д-ра Добрянського) статтю про поширення листи поневолених народів, що була надрукована у відомому консервативному журналі „Нешенал Рев'ю".

На кінець президент УККА звітував про відзначення 62-річчя незалежности України в Конгресі ЗСА, де о.прот. Франко Істочин з Української Православної Церкви в ЗСА відмовив початкову молитву. Згадав про поширення праці Українського Інформаційного Бюра у Вашінґтоні та про свій виступ на відзначенні річниці української самостійности в Ню Гейвені, Кон.

Касир УККА п-ні Уляна Дячук подала докладний фінансовий звіт за 1979 рік, стверджуючи, що загальна сума УНФонду, зібрана в минулому році, виносила $166,623.64. Вона теж подала статистичні дані, як ці фонди були зібрані по відділах УККА. Звітодавець спеціяльно підкреслила, що в минулому році значно зменшилися пожертви на бюро у Вашінґтоні, що не повинно статися цього біжучого року.

З черги мґр Іван Базарко відчитав наспілу кореспонденцію в справі резолюцій, прийнятих на зборах Крайової Ради УККА 15-го грудня 1979 р., які викликали в українських організаціях контроверсійні відгуки.

Листи були за і проти резолюцій, а між ними була заява організацій, членів УККА, яка була надрукована в українській пресі. В дискусії над тією справою забрали голос: д-р Б.Гнатюк, д-р П. Стерчо, С. Букшована, Е. Попіль, проф. І. Телюк, Л. Футала, д-р Р. Максимович, д-р А. Лозинський, д-р І. Флис, д-р О. Білик, І. Олексин, д-р Р. Барановський, інж. Д. Григорчук, С. Рубель, д-р М. Квітковська, ред. А. Драган і проф. Л. Добрянський.

Деякі дискутанти домагалися відкинення резолюцій, інші їх обороняли, а ще інші пропонували поміркованую лінію та компроміс.

По дискусії рішено скликати напередодні нарад Крайової Ради засідання Президій Екзекутиви і Крайової Ради УККА для устійнення програми Крайової Ради і дальшого розгляду цієї справи.

П-ні Слава Рубель подала короткий звіт про свої відвідини українських організацій в Австралії та про їх організаційне, культурне й суспільне життя. Вона теж передала українській громаді в Америці привіт і благословення від Владики Івана Прашка.

Мґр Базарко ще реферував справу поїздки С.і Н. Караванських у Вашінґтон, Олбані і по інших місцевостях, пропозиції Д. Григорчука про працю Крайової Господарської Ради; говорив теж про справу директора Українського Інформаційного Бюра у Вашінґтоні і т.п.

Ред. І. Білинський, як голова Підготовчого Комітету для XIII Конґресу УККА, подав деякі інформації про підготовку XIII Конґресу.

Рішено відзначити 30-річчя смерти ген. Романа Шухевича-Чупринки і річницю СВУ в Україні. Рівно ж переглянено кореспонденцію, яка наспіла в різних справах до канцелярії УККА.



9-го лютого 1980 р. в Ню Йорку, помер на 85-му році життя, член Фундації Української Вільної Академії Наук у США

**бл. п.**

**ПЕТРО МАРЧЕНКО**

ІНЖЕНЕР ХЕМІК

Покійний народився 31-го січня 1895 р. в Опішній на Полтавщині. Як учасник Визвольних Змагань 1917-20 рр. Петро Марченко осів у Чехо-Словаччині. Студіював в Університеті Брна, де захистив у ньому диплом на звання інженера хеміка.

Після 1945 р. проживав у Німеччині. 1950 р. переїхав до США, де і перебував до самої смерти.

В часі Його хвороби, ним опікувалися Василина і Оксана, доньки Його Приятеля інж. С. Зеркаля. Також Вони займалися Його похороном, за що УВАН складає Їм подяку.

Покійний заповів зі своєї спадщини на цілі УВАН 1.000 долярів та свої архівні матеріяли. Ім'я інж. П. Марченка, як Жертводавця, буде записане в історію і розвиток нашої Академії.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

**УВАН у США**





Ділимося з Громадою сумною вісткою, що у шпиталі в Gardiner в стейті Мейн, 27-го лютого 1980 року Божого, відійшов у Кращий Світ,

ПИСЬМЕННИК, ІСТОРИК І ПЕРЕКЛАДАЧ

**сл. п.**

**Д-р МИКОЛА МИКОЛОВИЧ АРКАС**

син композитора й історика Миколи Аркаса, нар. 1898 р. в Миколаєві на Херсонщині, автор „Історії Чорноморщини", перекладу „Іліяди", та інших творів, промінентний член Асоціяції Діячів Української Культури.

Залишив Дружину Валентину Яківну і Сина Миколу, мол.

**Головна Управа АДУК**
**та Родина Леоніда Полтави**

# Рік Дитини в Балтиморі

В неділю 2-го грудня 1979 року з нагоди закінчення „Року Дитини" в Домі української молоді в Балтимор сумівський виховник і кіномистець Теодор Кузьмів висвітлив три гарних фільми: „Мороз на волі", „Рік Дитини" і „Дочка України".

Перші два документальні фільми показують, як українська громада, а передовсім молодь, вітає борця за волю України Валентина Мороза на вільній землі, як він відвідує літні табори молоді, його участь і виступи на з'їздах і здвигах та його історичний виступ у Вашінгтоні.

Фільм „Рік Дитини" демонструє танцювальний ансамбль СУМА в Балтиморі під проводом виховника Ореста Ласюка. Цей ансамбль дав цілий ряд мистецьких виступів по університетах і міжнародних фестивалях з нагоди Року Дитини — в Мериленді, Вірджінії і Вашінгтоні, а виховник Василь Верний при тій нагоді влаштовував виставки українського народного мистецтва, де виховники роздавали летючки про долю українських дітей і правду про Україну.

На кінець був висвітлений виховний картуновий фільм „Дочка України", де в казковій формі змальовується боротьбу української молоді за волю України.

Голова батьківського комітету Юного СУМА Андрій Чорний, промовляючи до численної громади, що по береги заповнила залю, сказав, що кращих фільмів не можна знайти на таку нагоду і кращого розголосу в Рік Дитини про українську дитину ледве чи можна зробити, як це успішно зробив виховник-балетмайстер Орест Ласюк зі сумівським танцювальним ансамблем.

При кінці Т. Кузьмів — голова осередку СУМА, подякував зібраній громаді за участь та повідомив, що всі добровільні датки з імпрези призначені на виховну літературу для української молоді.

**Б.К.**

## С. І Н. КАРАВАНСЬКІ ВИСТУПЛЯТЬ В НЮАРКУ

Нюарк, Н. Дж. — У неділю, 16 березня ц.р., в Українському Народному Домі — 140 Проспект евеню в Ірвінгтоні, Н. Дж. відбудеться зустріч громадянства із Святославом і Ніною Караванськими, які недавно прибули з України.

Зустріч влаштовує група „Американці за людські права в Україні" під патронатом УККА — Відділ Нюарк.

В програмі слово гостей, запити до них і відповіді.

# ЧИ ВОНИ СПАДКОЄМЦІ...

*(Закінчення зі ст. 2-ої)*

йдеться про справедливу розв'язку національного питання в СССР, навіть більше, ніж це робить сам Солженіцин, якщо мова про самостійність України і її тотального відділення від Росії. Але це інша тема, до якої треба б повернутися.

В самому цьому російському таборі не все зовсім без ферменту. Ті. росіяни, що є за розподілом СССР на національні держави, але стоять осторонь від цієї організації, РНДД-РБК, мають з нею розходження у питаннях тактики, вважаючи, що і Ґідоні і Болдирьов перенаголошують деякі деталі цієї проблеми, а це перешкоджає, мовляв, належному розумінню цілости питання російськими колами. І власне поширення ідей РНДД-РБК серед ширшого російського масиву, особливо ж здобуття своєї російської інтелігенції для своїх ідей, буде справжнім витриманням іспиту для молодої і цікавої організації.

Дуже важливим буде і позитивний відгук на їхню програму в самому СССР. І тут найтяжче й найважливіше для них завдання, — кажуть ці „прихильники-критики" цього руху, — поширити здорові й корисні ідеї в масах, бо суть не в самих добрих інтенціях, а в тому, щоб „з того дива, та було добре пиво", або, як сказав один знавець проблеми, щоб своїми поступуваннями „не набили вони забагато порцеляни"...

Завдання, як бачимо, перед цими росіянами страшенно важке, але й дуже вдячне. Якщо вони справляться з ним, то запишуть себе золотими літерами не тільки в історію свого народу, але навіть в історію світу. Але до цього ще довгий-довгий шлях.

# АМЕРИКАНСЬКА ТЕЛЕВІЗІЯ...

*(Закінчення зі ст. 2-ої)*

Часто діти, замість того, щоб вчитися, дивляться на непотрібні і шкідливі для них програми, і вже за даними з червня 1977 року 13 відсотків тих, хто закінчив середню школу читають і пишуть дуже погано. В часі „пік" програми, протягом 60 хвилин глядач бачить від 5 до 9 випадків злочинів і насильства, а в суботу така кількість доходить до 30. Дитяча психіка нівечиться і дитина приходить до страшного своїми наслідками рішення, що насильство, включно із вбивством, це нормальний спосіб вирішення проблем життя.

Негативний вплив телевізії на стан здоров'я, зокрема старших людей, які годинами нерухомо сидять перед апаратами і непотрібно щось жують — тема також важлива, але інша.

## ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

**СУБОТА, 8-го БЕРЕЗНЯ 1980 р.**

**ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж.** Місячні збори Б-ва св. І. Хрестителя 270 Відд., о год. 7-ій веч. в УНДомі. На порядку: звіти фінансові, організаційні, збирання чл. вкладок та інші важні справи. Управа на 1980 р.: А. Струк, предс., С. Островський, фін. секр. і касир, А. Роїк, заст. фін. секр., В. Карий, Л. Ляхоцька і В. Мацяк — К. Комісія. Уряд Б-ва вибрано представниками до УККА, організаторами членів надгудсонської Округи Відділів УНС. Проситься чл. прибути і вирівняти чл. вкладки. — В. Бутковський, рек. секр.





ВЕЛИКА ЗНИЖКА ЦІН НА
ФУТРА І КОЖУХИ
Деякі минулорічні фасони нижче ціни продукції.
Рівночасно поручаємо чудові футра з мінків, куртки з лисів та інших шляхетних шкір.
Кожухи нашої продукції шиті з найліпших шкір еспанських, французьких, арґентинських й американських. Виконуємо всі направи і чищення футер.
На місці можна набути імітації кожухів, мінків, джінсові матеріяли і. т. д.
GOLTEX CO. 20 First Ave. N.Y.C., N.Y.
Tel.: (212) 533-7236
Відкрито 7 днів у тижні, від 10-6-ої веч.